

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2879

יום שני כ"ב אדר ב' תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"מ לג | עמוד היומי: שבת כג: | דף הכולל: ב"מ קיד | קנין ירושלמי: תרומות צ
דף היומי בהלכה: רט"ז ב'.
מוסר: שם עולם - ואסיים ספרי' עד חתימת הספר.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ג' "כבר נעשה מקצת ישיבה לצדיקים בעוה"ז" עד סוף פרק ג'

ההוא אומר לו שיש לו איזה וכוח עם אשתו,
היא כזאת וכזאת...אמר לו הרב שך, 'אמנם
היא כזאת, אבל ודאי שהיא צודקת.' בגלל
שאתה לומד תורה והיא לא לומדת תורה...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל על דרך הישר והטוב לבן תורה בהנהגת ביתו

שידע איך להתנהג, ולא לבוא הביתה כמו "חסר דעה". בעצבות
וברוגז, ולא לספר צרות... ולא לספר קשיים...אלא, לדבר,
רק דברים שמחים... לעשות שמחה. תמיד צריך לעשות שמחה
בבית...

זה התפקיד שלנו! נכון. בטח שזו "עבודה" ...
אבל בן אדם הרי רוצה לעשות משהו, ולא סתם לשמוע שיחות
מעניינות
וסיפורים מעניינים... ממילא הוא צריך לעבוד על עצמו.
להשרות תמיד אוירה שמחה ונעימה.
אנשים הרי עוברים כל מיני עניינים בחיים, כל מיני קשיים, לא
משנה מה שיהיה.
בבית לא צריך לספר מזה.

אומר לו הרב שך, 'אמנם היא כזאת, אבל ודאי שהיא צודקת...'!
בספר הקדוש "אור יחזקאל", בו יש מכתבים של מרן המשגיח,
ר' יחזקאל, שהוא ממש ספר כביר...
- הוא הספר שבו אספו את המכתבים של המשגיח, ספר כביר
ממש, והוא ממש ספר לימוד [ולא ספר קריאה בעלמא, צריך
ממש ללמוד את הספר הזה שהוא ממש משיב את הנפש...
- אצלי הספר מלא קווים... קווים... קווים...

יש כאלה שממש, בלי עין הרע, אפשר לומר עליהם מה שאומר
הרמב"ן, 'אשרי מדבר מלים על אוזן שומעת', כמו שאני רואה כאן,
שיש שמיישמים את מה שמרן הרב שך אמר לר' שמואל צ'צ'יק
מה הרב שך אמר לו?
הרב שך אמר לו, לבוא הביתה עם חיוך ולצאת מהבית עם
חיוך...
זה נפלא כשעושים כך וזה מאד טוב... כי זה עושה טוב על
הלב.
ואמנם הרב שך אמר לו את זה, אבל, זה הוראה בשביל כולנו.
לבוא הביתה עם חיוך, ולצאת מהבית עם חיוך...
אפילו אם יש לך אלף דאגות ואלף טרדות... ויש לך גם אלף
"טענות" על הבית וכו'...
- כדרך בן אדם שאפילו לא התחיל לעבוד על מדותיו, ולכן
הוא תמיד רואה שהשני לא בסדר.
כי הוא פשוט, לא מבין!!...אבל. - אומר הרב שך, את היסוד
הזה. 'אתה נכנס הביתה עם חיוך, תמיד... ואתה יוצא מהבית עם
חיוך...- כך אומר הרב שך, ואני אומר, שבאמת זה לא תמיד כל
כך קל ולא תמיד כל כך פשוט, לחייך... אבל, זהו, 'יצר ה' אלקים
את האדם...'
- זה מה שרוצים מבן אדם.

מה שכל פעם אני מסמן לעצמי.

את זה אני אומר, מכיון שכל דבר צריך לדעת, וצריך לדעת גם איך "לתמרן" את הדברים.

- אתה מבין? ושם בספר בסימן ר"ט, בתוך כל הנושא שם, באמצע, יש שלש שורות בו הוא

כותב, שמאד חשוב, לא לספר צרות לאשתו... לא לספר צרות לאשתו!

הוא מספר על ר' נחום זאב, שהיה בן של ר' שמחה זיסל, הסבא מקלם, שכאשר הוא הפסיד בתקופת מלחמת העולם הראשונה את כל ממונו, הוא לא סיפר לאשתו. - לא סיפר לאשתו! גם חתנו, אביו של הרב דסלר, הפסיד את כל ממונו, כאשר החליפו את המטבעות במדינה והרבה הפסידו מליונים, וכו', הוא לא סיפר לאשתו. וזה משני טעמים... אומר המשגיח. ואמנם זה כתוב שם מאד בקיצור, אבל כשתתבונן ותאריך בזה, אתה תראה שזה כך. טעם אחד הוא, מכיון שהיא לא בנויה לקבל דברים כאלה... זו "סיסמא" של הרב שך. - הרי סוף סוף הרב שך אמר,

אתה לומד תורה והיא לא לומדת תורה...

ההוא אומר לו שיש לו איזה ויכוח או סכסוך עם אשתו, היא

כך וכך והיא כזאת וכזאת...

אומר לו הרב שך, 'אמנם היא כזאת, אבל ודאי שהיא צודקת...'

- בגלל שאתה לומד תורה והיא לא לומדת תורה...

שבגלל שהיא לא לומדת תורה, לכן היא לא יודעת את כל הדברים שאתה יודע וממילא היא בכלל לא בנויה לזה, לכל מה שאתה בנוי.

- אתה הרי בנוי עם "השגחה פרטית" ועם "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד", [ברכות ס' ב'], עם דברי חז"ל שאומרים "אית מאן דפרע בגופיה" ואית דפרע בממוניה" וכדומה, כל ההתחזקות וכל הדברים האלה וכו' וכו' שהם כולם דברים אמיתיים...

תדע לך. הכל דברים נכונים... ובכל זאת, הרי בקושי שהוא בנוי לזה... אבל היא, - בקושי אתה בנוי לזה... בודאי שלא בנויה לזה. זה דבר אחד, ש"היא, לא בנויה לזה".

ושנית,

שזה דברים ללא תועלת... - לא יהיה לך מזה שום תועלת... אלא רק מטרד תמידי יהיה לך מזה. אתה חושב שאם תספר זה יעזור לך וכו', - לא יהיה לך מזה שום תועלת. כלום לא, יהיה לך מזה מטרד תמידי. וכל ערום יעשה בדעת.

(משבת נפש, שער ב', פרק י' - י"ב, המאמר בהרחבה יפורסם אי"ה בגליון לקראת שבת שמיני)

כשקיבל את אישורו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל להתקשר אליו כדי לשוחח עמו בטלפון, הגיע השלב שבו ביקש הגרא"ד דונר ממרן שיאמר לו את מספר הטלפון, ואז יצא המרצע מהשק...

הגאון רבי משה פריד שליט"א, בעל שו"ת 'וישמע משה', במעשה מיוחד על מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

מרן, איזה חידוש נשמע מפיו, האם הוא פסק הלכה בנושא מעניין כלשהו וכדו'. ממש כל יום. עד היום אנחנו משוחחים בטלפון מדי שבוע, שיחה ממושכת הכוללת עיונים והערות בדברי מרן זצ"ל בנושאים שונים.

"הגרא"ד דונר שליט"א למד בישיבה בארץ לפני כ-60 שנה, והכיר אז את מרן זצ"ל, שבאותם ימים לא היה מפורסם באופן מיוחד. הוא היה ידוע כתלמיד חכם גדול שכל רז לא אניס ליה, אבל לא היו לו גבאים ומשמשים ואף אחד לא רץ אחריו ברחוב כדי לשאול אותו שאלות.

"אבל הוא, רוח אחרת היתה עמו. הוא החליט שהוא רוצה להידבק ברב אלישיב ולהפוך לתלמידו. הוא גילה מה הן השעות שבהן רבינו זצ"ל לומד ב'אוהל שרה' ומתי הוא מסיים ושב לביתו, והיה אורב לו שם, וכשרבינו היה צועד משם לכיוון הבית, התלווה אליו הרב דונר והחל לשאול אותו ולשוחח עמו בסוגיות שונות.

"הרב אלישיב לא אהב את זה, ובהתחלה ניסה קצת להתחמק,

"שנים רבות קודם לכן, לפני כ-50 שנה ויותר, נוהג היה מרן זצ"ל ללמוד בישיבת 'אוהל שרה', שם היה לו מקום לימוד, הוא היה עומד ליד הסטנדר במשך שעות רבות ברציפות, ולומד לבדו. "דרכו היתה שהיה לומד לבדו, אבל היה מסביר את הגמרא ממש מילה במילה, כאילו הוא לומד עם חברותא. שמעתי פעם מהגה"ח רבי שמעון יצחק רכניצר זצ"ל, שאמר בלשון מליצה שאצל הרב אלישיב התקיים הכתוב "אחת דיבר אלוקים, שתיים זו שמעתי", כי מי שחלף מבחוץ סמוך לחלון של 'אוהל שרה', היה טועה לחשוב שיש בפנים שני אנשים שלומדים יחד, כי זה היה נשמע ממש כמו חברותא, אבל מי שנכנס פנימה יכול היה לראות שזה רק אדם אחד הלומד עם עצמו...

"בכל אופן, אספר כאן מעשה נפלא ששמעתי מפיו של הגאון רבי אהרן דוד דונר שליט"א, אב"ד לונדון, שהיה מתלמידי המובהקים של מרן זצ"ל, והיה דבוק בו בלב ונפש. בתקופה בה זכיתי להסתופף בצל מרן, הייתי מקבל מהרב דונר טלפון על בסיס יומיומי! כל יום הוא היה מתקשר כדי לשמוע מה התחדש אצל

דונר ממרן שיאמר לו את מספר הטלפון, ואז יצא המרצע מהשק... רבינו זצ"ל לא ידע מה המספר. הוא ניסה להיזכר, ואמר לו 6... 2.... 6.... וזהו... כאן הוא נתקע ולא זכר את ההמשך, עד שנאלץ לקרוא לרבנית ע"ה ולשאול את פיה מה הוא מספר הטלפון בביתם.

"הסיפור הזה נותן לנו אפס קצה הבנה במה שדרש רבי עקיבא "את ה' אלוֹקֵיךָ תִירָא - לרבות תלמידי חכמים".

"ראו נא ראו... האיש הזה, אם אפשר בכלל לכנותו בתואר כזה גשמי, הוא ידע את כל התורה כולה. כל רז לא אניס ליה. הוא זכר מצוין באיזה דף מופיעה כל מימרא בגמרא, ובאיזה מספר עמוד בריטב"א אפשר למצוא את היסוד ההלכתי ההוא וההוא, הכל הוא ידע ולא שכח כלום! אבל את מספר הטלפון שלו הוא לא ידע, ואז המספרים היו קצרים, והכילו רק חמש ספרות... את זה הוא לא הצליח לזכור... פחד פחדים!

"והדברים מקבלים משמעות עמוקה ומבהילה עוד יותר, כשעושים את החשבון שלכאורה הוא לא זכר את מספר הטלפון כי לא רצה לזכור, וזאת משום שהיה לו חבל לבזבז מקום בזיכרון שלו על מספר טלפון, אם המקום הזה יכול לשמש לעוד כמה מילים של תורה... ודברים נוקבים חדרי בטן, גאון הגאונים שידע את כל התורה כולה, לא יכול היה לשחרר מקום בזיכרון שלו לכלום! אפילו לא לכמה ספרות בודדות, ולמה? כי חבל על המקום, הוא יכול לשמש לעוד שתיים או שלוש מילים של תורה... "ומה נענה אנן אבתריה?? ועל דא ודאי קא בכינא".

(מתוך שיחה נרחבת שיפורסם א"ה בגליון 'לקראת שבת' שמיני)

אבל הגר"א דונר לא נכנע והמשיך עוד ועוד, עד שהצליח ונוצר חיבור חזק בינו ובין רבינו זצ"ל, חיבור של רב ותלמיד.

"אחרי תקופה היה הגרא"ד דונר צריך לחזור ללונדון, והוא הצטער צער רב על כך שמעתה לא יוכל לשוחח עם מרן על בסיס יומיומי. לפני שנפרד הוא שאל את רבינו מה יהא עליו, הוא הרי נוסע ללונדון ומתנתק ממקור החיים, מהרבי שלו.

"השיב לו הרב אלישיב, שזה לא כל כך נורא, כי הוא יכול לכתוב לו מכתבים והוא מבטיח להשיב לו עליהם.

"אבל התלמיד לא הסתפק בכך, וביקש מהרב אלישיב שירשה לו להתקשר אליו בטלפון כדי לשוחח עמו.

ואמר לו 6... 2.... 6.... וזהו...

"מרן זצ"ל ניסה להתחמק ואמר לו שהטלפון לוקח זמן ואין לו כל כך חשק לזה, אבל לאחר שהפציר בו מאוד, הסכים מרן שיתקשר אליו רק כשיש לו שאלות דחופות.

לימים סיפר לי הרב דונר שהוא מתחרט מאוד על כך שלא קיבל את עצתו של מרן לנהל עמו חלופת מכתבים, כי אומנם שיחות הטלפון היו יותר טובות לו לאותה שעה, אבל אם הוא היה מנהל עם מרן חלופת מכתבים, הוא יכול היה להחזיק היום באוצר בלום של מכתבים שקיבל מהרבי, ולהשתעשע הוא ניסה להיזכר, ואמר לו 6... 2.... 6.... וזהו... בהם בכל עת כשגוברים אצלו הגעגועים אל הרבי זצ"ל.

"על כל פנים, כשקיבל את אישורו של מרן זצ"ל להתקשר אליו כדי לשוחח עמו בטלפון, הגיע השלב שבו ביקש הגרא"ד

אם היו שואלים אותנו, היינו אומרים שצריך לברוא מחסן רב ממדים, שיכיל בתוכו כמות ענקית של מזון שתתן מענה למשך 6,000 שנה ולכלכל בזה את כל באי עולם

הגאון רבי עמנואל טולידאנו שליט"א על נפלאות הבריאה

שלאחר כמה עשרות שנים הוא נעשה לגוף גדול ומשקלו מגיע לכ 80 קילו. וראוי להתבונן בזה, מאין צצו לו עוד 77 קילו? ומהיכן הם כאן?

ואמנם האמת היא פשוטה, שהאדם ניזון במשך ימי חייו מכלל המזונות שברא השם בעולם, חיטה מהצומח, פירות וירקות, ומן החי דגים עופות ובקר, וכל המזונות הללו נכנסים לגוף האדם ונהיים חלק ממנו ומגדלים אותו, וכך האדם גדל ומתפתח עוד ועוד עם השנים, וכל מוצר מביא לו ערכים אחרים, מזה יש לו סוכר, ומזה יש לו חלבונים, וכיו"ב, וכל הערכים התזונתיים הללו מתווספים למערכת גוף האדם, וכך מתפתחים לו העצמות והבשר עד שמגיע לגודל ומשקל של אדם גדול. כל בעלי החיים בעולם

ישנו איסור בתורה לקחת כופר לנפש רוצח, הרמב"ם כתב טעם מעניין וז"ל: "שאינן נפשו של זה הנהרג קנין גואל הדם אלא קנין הקדוש ברוך הוא"

הרמב"ם מלמד אותנו דבר נפלא מאד, שלמרות שהאדם הוא בן של אביו ובן של אימו, זה רק לענייני ייחוס, אבל מבחינה ממונית אינו קניינו של אביו או אימו, אלא קניינו של הקב"ה!

איך נעשה האדם קניינו של הקב"ה

הנה יש להתבונן, הרי האדם יוצא לאוויר העולם מבטן אימו, כאשר הוא גוף קטן ממדים, ומשקלו נע בין 2 ל 3 קילו, ואמנם מיד עם לידתו הוא מתחיל להתפתח ולצמוח בגודל ובמשקל, עד

והנה אם נשים לב נראה, שכל המזונות של האדם, כולם, באים מן האדמה, שמלבד הפירות והירקות, והלחם, שצומחים ממש מהאדמה, גם כל המזון מן החי, כמו דגים ועופות ועגלים, כולם בשורשם ניזונים מהצומח, ומכוח זה הבשר שלהם מתפתח ויכול להזין את גוף האדם. הרי הפרה אוכלת עשב שגדל באדמה, ומזה היא מוציאה לנו חלב, ומזה יש לה בשר, גם הכבשה אוכלת מן הצומח וכך היא גדלה ומביאה בשר וחלב, וכך גם העופות, והביצים שאנו אוכלים, ממה הם באים, מהתרנגולת שאכלה כל מיני זירעונים למיניהם, ונהיו חלק מגופה, וכך נוצר בה היכולת להתהוות של ביצה, וכך גם הדגים ניזונים מהצומח. וגם אלו הדגים שאוכלים את הדגים הקטנים מהם, ממה ניזונים הדגים הקטנים? מהחלזונות, וממה הם ניזונים? מהצומח.

גם בעלי החיים הטורפים שניזונים מאכילת בשר, הרי הם ג"כ צריכים את האדמה, שהרי הם אוכלים בעלי חיים שניזונים מהצומח, נמצא שגם הם בסוף ניזונים מהאדמה. הוי אומר שכל בעלי החיים שיש בעולם ניזונים מן האדמה, שהיא מצמיחה כל מיני סוגים של צמחים ופירות וירקות, וממנה יוצא כל אספקת המזון לכל העולם ומי שיושב בה.

כיצד הארץ מוציאה חלב?

וזהו כוונת התורה (דברים יא, ט) "ארץ זבת חלב ודבש" וכל הרואה יתמה, וכי האדמה מפיקה חלב, הרי העיזים והפרות מוציאות חלב, ומה זה שייך לאדמה? ואמנם הכוונה היא, שהרי הפרה והעז כדי להוציא חלב הם צריכות מזון, וככל שהמזון שלהם עשיר יותר ומשובח יותר בערכים נכונים, אז החלב שלהם ג"כ עשיר יותר, ועל זה נאמר בתורה, שארץ ישראל תוציא יבול משובח כ"כ, שמזה יתפתח לפרות ולעיזים - חלב עשיר וטוב.

כיוצא בזה אומר דוד המלך בפרק ברכי נפשי, כאשר הוא מתפעל מכל נפלאות הבריאה (תהלים קד, יד) "מצמיח חציר לבהמה - ועשב לעבודת האדם.. וצריך להבין מה הכוונה 'עשב לעבודת האדם' וכי האדם אוכל או ניזון מעשב? ועיין במפרשים שם מה שביארו בזה. ואמנם ראיתי בעבר לפרש בזה, שאכן כדי שהבהמה תהיה חזקה לעבודת השדה, כדאי להאכיל אותה תבן וקש, וכך היא נהיית חזקה וגיבורה למלאכה, אבל בכדי שהבהמה תהיה ראויה לאכילה, שיהיה לה בשר רך וטעים, עדיף שהיא תאכל עשב, שככל שניזונית יותר מעשבים לחים, כך הבשר שלה יותר טעים ומשובח למאכל. וזה מה שאמר דוד המלך, שהקב"ה ברוב חסדו מצמיח חציר לבהמה, שזה תבן וקש בכדי שתהיה בהמה חזקה למלאכה, וכמו"כ ברא עשב לעבודת האדם, שהוא ג"כ מזמין עשבים לחים לאכילת הבהמה, כדי שתוכל להיות מאכל לאדם, וכך יהיה לו כח למלאכה. נמצינו למדים שכל מזונות האדם מן הצומח ומן החי, בסוף, הכל נגזר ומשתלשל מהאדמה, שע"י המזון שממנה, נולד מזון לכל באי עולם.

מכונה משוכללת לייצור חלב!

זכורני שליד הישיבה בבאר יעקב, היה חקלאי שהחזיק משק של עיזים, והיה חולב את העיזים ומוציא מהן חלב, ופעם שאלתי אותו, תגיד לי, מהיכן העיזים אוכלות? וענה לי מה זאת אומרת? הם אוכלים תבן, אמרתי לו, זה הבנתי שהם אוכלות תבן, אבל תגיד לי, איזה מכונה יש לך, שמייצרת מהתבן חלב? הרי תבן הוא דבר זול מאד, וחלב הוא דבר יקר, מהיכן המכונה הפלאית שהופכת תבן לחלב? הבעלי חיים האלו שנותנים חלב, הם מכונה משוכללת מאד, שאתה מכניס לתוכם תבן פשוט, ויוצא מהם חלב בריא ומזין, וזה מפלאי הבריאה, שהתבן נכנס לגוף העז ובקביה שלה הוא מתהפך לדם, ובונה את מערכת גופו של העז, וממנו נוצר החלב.

מהו המחסן הגדול בתבל?

הבה נראה מהו הכח העצום שהבורא עולם טבע באדמה. פעם נסעתי ברכב, ולפני אני רואה משאית שנושאת עליה הרבה דלעות, והדלעות שם היו גדולות מאד, כל דלעת - ענקית! עד כדי כך שנכנסו רק ארבע דלעות בכל רוחב המשאית כל אחת היתה כ"כ גדולה ונראית כמו עץ, ומשקלה כנראה כ 50 קילו.

ואז חשבתי לעצמי, מאין הגיעה הדלעת הזו, מי יצר אותה? הרי הכל בא מגרעין אחד קטן, בודד, שהוכנס לתוך האדמה והשקו אותו, ויצא ממנו הדלעת הזו! זה פלאי פלאים! איך יוצא מגרעין רזה, קטן, ודק, דלעת כזו ענקית במשקל כה עצום!! ואמנם התשובה לכך, שכל זה בא מהאדמה! שהקב"ה הטביע בכח האדמה, שיש לה את כל המינרלים וכל התכונות הנדרשות כדי לגדל צמחים, אם זה שומן, או חלבונים, או עמילן, או סוכר, כל המרכיבים הנצרכים לפירות וירקות, הכל מונח באדמה, וכאשר מכניסים זרע לאדמה, כל גרעין יודע לשאוב ממנה את סוג הרכיבים שצריכים לו, ולפי הכמות הנדרשת לו, וכך הוא גדל לממדים המתאימים לו. למשל אבוקדו יש בו כ 80% שומן, וישנם צמחים עם הרבה אחוזי מים, כמו"כ בחיטה יש הרבה מרכיבים, כיון שהיא עיקר מזונו של האדם, והיא שואבת מהאדמה, גם חלבונים, וסוכר, ועמילן, ועוד, וכך היא גדלה כפי הראוי לה, וכך גם הדלעת יודעת לשאוב מהאדמה את הנייקה הראויה לה, עד שמגיעה לממדים העצומים האלו. מזה אנחנו מבינים, את עצמת הבריאה הזו שנקראת אדמה! שהיא מקור המזון והחיות של כל הנבראים כולם, והיא נעשתה בחכמה גדולה מאד, שבה יהיה את כל המרכיבים הנדרשים לחיותם של כל הנבראים כולם, וממנה יקבלו את מזונם.

כמה חכמה יש בבריאת האדמה!

ראוי לבאר מה מטרת בריאת האדמה. הנה כשהקב"ה ברא את עולמו, וברא בו בני אדם, בהמות וחיות, עופות ודגים, שמטבעם הם זקוקים למזון כדי לחיות, וא"כ צריך לברוא כמות מזון שתספיק להם לכל חייהם. ולכאורה אם היו שואלים אותנו,

שצריך, וגדל ממנה עד שמגיע לתכליתו הייחודית, וזה דבר נפלא עד מאד, איך יתכן שאותה אדמה מזינה כל צמח לפי מה שראוי לו בדיוק.

מספיק נטיעה של פעם אחת, כדי שיצמחו ממנו פירות שנים רבות

הנה אנחנו מודים להשם בברכת מעין שלוש לאחר אכילה משבעת המינים ואומרים "על העץ ועל פרי העץ" וצריך להבין מדוע מזכירים את העץ, הרי עיקר ההודאה היא על הפרי שאותו אכלנו, ועליו ההודאה. ונראה לי, שחסד גדול עשה עימנו השם, שפירות האילן גדלים דוקא על העץ, ולא על האדמה, והיתרון שלנו מזה, שלא צריך להתאמץ ולזרוע בכל פעם שוב את אותו הפרי, כמו בכל מיני הירקות, אלא מספיק נטיעה של פעם אחת, כדי שיצמחו ממנו פירות שנים רבות. ועל כן אנחנו מודים להשם על ה'עץ' על כך שנתן לנו עץ, שניתן בנקל לקבל ממנו פירות, ללא זריעה מיוחדת בכל שנה ושנה.

(לקט מתוך 'דעת ואמונה' גיליון 142, ויקהל תשפ"ד)

היינו אומרים שצריך לברוא מחסן רב ממדים, שיכיל בתוכו כמות ענקית של מזון שתתן מענה למשך 6,000 שנה ולכלכל בזה את כל באי עולם, אלא שאז יהיה בעיה שהמזון לא יהיה טרי, ועוד חסרונות..

ואמנם הבורא עולם בחכמתו שאין לה קץ, ברא מחסן משוכלל ומשודרג, והוא האדמה, שטמן בה השם המון ערכים תזונתיים שונים זה מזה, וכמו"כ ברא זרעים שיוכלו לזרוע בה בכל רגע נתון, והם ישאבו ממנה את כל הרכיבים הדרושים להם, וכך יוכלו להצמיח ממנה חיטה טרייה ורעננה בכל שנה ושנה, עבור מזונם של כל העולם, נמצינו למדים שהאדמה היא המחסן הגדול והחכם - בתבל, שבה סמוך כל כח המזון הנדרש לעולם כולו לכל השנים, ואף פעם אינה פוסקת מלתת את כוחה לנו, שלעולם אנו זורעים בה וחוזרים וזורעים בה, ויש לנו ממנה מזון הנותן חיים לכל העולם.

ומלבד זה, מערכת הצמיחה, הלא היא בריאה מופלאה, שהצמחים, הפירות, הירקות, וכל גידולי הארץ למיניהם - כולם ניזונים ויונקים מאותה אדמה, וכל אחד נוטל ממנה את מה

כמוכן שאבי שתק ולא ענה מאומה. יראת הכבוד שרחש כלפי גדולי ישראל זה נורא, הוא לא פצה פה בפני גדול בתורה, וכיצד יורה לגדול הדור איך לנהוג. אך הרב שטיינמן לא ויתר

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אבי זצ"ל עוד זכה להסתופף בצילם של רבותינו ה'חזון איש', הרב מבריסק, הרב דסלר, רבי אייזיק שר ועוד, והכיר גדולי תורה מהדורות שלפנינו, ותמיד ציין כי אצל הרב שטיינמן הרגישו כמו במחיצת ענקי הרוח שיירי כנסת הגדולה בדורות עברו. כבר לפני שישים שנה ראו בו כי אינו איש מן השורה... ראו עליו רוממות מיוחדת במינה, דביקות בתורה, קדושה ופרישות עילאית, אמת מזוקקת, חכמה נדירה ויראת שמים צרופה. לכן יראת הכבוד שרחש כלפי הרב שטיינמן, למרות היותו כמעט בן גילו, היתה בהתאם. הוא נכנס לפניו בכזו אימה ופחד, חיזור כסיד, ועמד לפניו כעבדא קמיה מרא.

גיסו הגאון רבי יצחק זאב זמורה שליט"א, התלווה אל אבי לפני שנים אחדות בעת שביקר את ביקורו החודשי בבית הרב שטיינמן. הוא סיפר לי, כי כאשר עברו הציבור לאחר התפילה לפני הרב שטיינמן, הוא פנה אל אבי ושאלו: "רבי משה וואס זאגט איר? [מה אתם אומרים?] ברצוני לשמוע את דעתכם. לאחרונה יש לי יסורים גדולים, השאלה אם כדאי לי לבקש ברכות מאנשים שהקדוש ברוך הוא יסיר ממני את היסורים הללו, כדי שלא יפריעו לי בעבודת השם, או שמא עדיף לסבול אותם כדי

אבי מורי זצוק"ל, שנולד בעיירת פרשבורג הכבודה בהוגריה, עיר מלאה חכמים וסופרים, ינק שם בילדותו רוח דומה של רחישת כבוד והתבטלות לתלמידי חכמים. היראים והחרדים שם חלקו כבוד מופלא לתלמידי חכמים והיתה להם יראה עצומה כלפיהם, ועובדה זו השפיעה עליו מאוד.

כאשר נפרד אבא מאביו הקדוש רבי דוב זצ"ל הי"ד, טרום פרוץ השואה, בפעם האחרונה שראה אותו, ציווהו כי ירבה להסתופף בצילם של גדולי וצדיקי הדור, ושלא תעבור עליו תקופה מבלי שיכנס לגדול בתורה. אביו ידע היטב כי זאת תהיה הערובה היחידה להישארו ירא וחרד ומדקדק במצוות כראוי גם כשהוא רחוק ממנו, בעת שטטוש הדעות דאז, ימי קום המדינה. ואכן, בכל עשרות השנים האחרונות, לא עבר על אבא חודש מבלי שעלה להסתופף בצילו של אחד מגדולי הדור. עד השנים האחרונות, בגילו המופלג לאורך ימים טובים, למרות הקושי הגדול הכרוך אצלו בעליית מדרגות, היה סר מידי ראש חודש למעונו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, התפלל מנחה בביתו, עבר לפניו והזכיר את שמו לברכה, ומידי פעם אף התייעץ עימו על ענייניו האישיים.

שכך אוכל להרויח יותר עולם הבא בגין היסורים?"

מנוסח השאלה היה נשמע כי גם הרב שטיינמן היה סבור שראוי וצריך להתפלל על כך, אלא רק הסתפק אם ראוי אף לבקש ברכות מאנשים, אולי חשש שאין זה מחובת ההשתדלות שנדרש לעשות.

כמובן שאבי שתק ולא ענה מאומה. כאמור, יראת הכבוד שרוחש כלפי גדולי ישראל זה נורא, הוא לא פוצה פה בפני גדול בתורה, וכיצד יורה לגדול הדור איך לנהוג. אך הרב שטיינמן לא יותר, ודחק באבי זצ"ל שוב ושוב להשיב על השאלה: "נו! רבי

משה וואס זאגט איר? וואס זאגט איר?"

אז השיב אבי תשובה חכמה ושנונה: "הרי מה שראש הישיבה מורה זהו 'דעת תורה' מוחלט שכך קובעים בשמים, ומה שיחליט כאן מקובל שם. אם כן, ממה נפשך, אם יחליט כי עדיפים הם היסורים כדי לקבל יותר עולם הזה כך יקבע בשמים, ואם יחליט שעדיף רפואתו כדי שיוכל לעבוד טוב יותר את השם יתברך, הלוא כך יקבע בשמים. ממילא הדבר תלוי ברצונו ובדעתו".

הרב שטיינמן חיך למשמע הדברים...

(מותך מאמר נרחב בגליון 'לקראת שבת' פרשת שמיני - מתוך אוצרותיהם אמלא)

כשבתחילה הגיעו חמישה אברכים לשמוע את השיעור, אך ברוך השם כמות הלומדים גדלה משבוע לשבוע עד שכיום משתתפים בשיעור כעשרים וחמישה מחברי הקהילה

הרב הרשי ורטהיימר מקהילת ראחמסטריווקא בבית שמש, בשיחה על שיעור 'עמוד יומי' שייסד בקהילתו

מאת: אלעזר גולדברג

'עיון העמוד' וכל מי שחפץ בכך מעיין במהלך ואחרי השיעור ב'מראי מקומות' על מנת להעמיק בהבנת הסוגיות.

בעיר בית שמש, בקהילת ראחמסטריווקא, קיים כולל ערב יחודי במסגרתו הוקם שיעור 'עמוד יומי' עבור תושבי המקום ובני הקהילה. שוחחנו עם היוזם ומקים השיעור, הרב הרשי ורטהיימר שליט"א והתוודענו לייחודיות של השיעור והתרומה הגדולה שמעניק לכל חברת הלומדים בבית המדרש.

מה התחושות של המשתתפים בשיעור לאחר חצי שנה של השתתפות בשיעורים תמידין כסדרם?

אני אמנם יסדתי את השיעור, אך מגיד השיעור הוא הרה"ח רבי אשר אהרון למברגר שליט"א, מרבני החסידות, אשר מוסר את השיעור עם ברען וגישמאק, בשפה מאוד רהוטה, מעניינת ומרתקת. המגיד שיעור גם מצליח להכניס הרבה תוכן מדברי המפרשים הנוגעים לפשט הגמרא וגם פניני הלכה שנוגעים לחיי המעשה, בפרט כאלה הנהוגים אצלנו בקהילה החסידים, כדי שבסוף השיעור ירגישו השומעים גם חיבור לגמרא וגם הבנה מלאה בסוגיה. הסימן לכך שהשיעור מוצלח במיוחד הוא שבשיעור שלנו משתתפים גם אנשים עובדים וגם רבנים ורמי"ם בישיבות וכולם יוצאים מרוצים, בודאי זה מגיע בעקבות הנגשת השיעור ביד אומן, עם הסבר המתאים לכל אחד כפי רמתו ויכולתו.

"לפני מספר שנים פתחנו בקהילה שלנו מסגרת של 'כולל ערב' למשך שעתיים וחצי בשעות הערב. המסגרת מיועדת לאברכים חסידיים בני 30 ויותר שיוצאים לעמל יומם ולפרנסתם במשך היום ואת שעות הערב מקדישים ללימוד התורה. עד לפני חצי שנה הזמן של הכולל היה מחולק לשני חלקים, השעה וחצי הראשונה הוקדשה ללימוד בחברותא ובחצי שעה האחרונה היה שיעור של 'דף היומי בהלכה' במסגרת 'דרשו'.

ההנאה שהיתה לחבורת הלומדים עם סיום מסכת ברכות היתה גדולה מאוד והרגשת הסיפוק גרמה לכך שכולם ללא יוצא מן הכלל ביקשו להמשיך וללמוד עמוד יומי גם במסכת שבת, למרות שהחומר כעת קשה ומורכב יותר וגם הסיום הבא יהיה בעוד כשנה... ובכל זאת לא רק שאף אחד לא עזב, עוד הצטרפו שניים נוספים לשיעור.

כאשר החלה תוכנית 'עמוד יומי', החלטנו להוסיף שיעור נוסף בשעה הראשונה של הכולל, בעמוד יומי בגמרא. כך נוסד השיעור, כשבתחילה הגיעו חמישה אברכים לשמוע את השיעור, אך ברוך השם כמות הלומדים גדלה משבוע לשבוע עד שכיום משתתפים בשיעור כעשרים וחמישה מחברי הקהילה וכולם ברוך השם מרוצים מאוד. השיעור מתקיים בחצי שעה הראשונה של הכולל ומכניס את כלל האברכים לאוירה התורנית התוססת ומקרין לטובה על כל שאר זמן הלימוד.

השיעור מתמקד בפשט הגמרא עד להבנה טובה של כולם בעמוד הגמרא. לכל אחד מהמשתתפים יש חוברת אישית של

בבא מציגה דף לג

כיצד זכה להיפקד בתאומים לאחר שנים רבות?

צער בעלי חיים

מובא ב'טובך יביעו'. 'ואת הסיפור הזה סיפרתי לתלמידי', כותב הרב שפיצר במכתבו. והנה, יומיים לאחר שסיפרתי הדבר בחיידר, אירע עימי דבר פלא. בשעות הצהריים נכנס עוף קטן אל תוך ביתי. הוא היה כל-כך קטן עד שכמעט לא היה בכוחו לפרוח, בתגובה אינסטנקטיבית ביקשתי להוציאו מן הבית, אבל משנזכרתי בסיפור ב'טובך יביעו', החלטתי שלא לצער את העוף. הגבהתי אותו בזירות, והוצאתי אל מחוץ לפתח הבית. בידועי את חומרת האיסור של צער בעלי חיים, ביקשתי לגרום את ההיפך מכך, והבאתי לעוף פירווי לחם וכדומה, ועשיתי כל מה שהיה באפשרותנו על-מנת שלא לצער. ועם הכל, מצאתי לצערי בבוקר אחד את העוף כשהוא מת, ליד פתח הבית. התקשרתי לדיין הקהילה בסקווירא, ושאלתי אותו מה לעשות, והשיב שאלמד כמה משניות ליד העוף, ואחר-כך אטלנו משם, וכך עשיתי. אחרי תשעה חודשים, מיום ליום ממש, נולדו לנו תאומים, לאחר שנים רבות שלא זכינו להפקר בזרע של קיימא.

(שמחה בבית עמ' תתעד)

הרב דוד שפיצר, תושב שיכון סקווירא בארה"ב, ואחד המלמדים החשובים בת"ת 'אביר יעקב' של קהילה זו, שיגר מכתב מרגש בענין צער בעלי חיים. הוא מספר שכאשר ביקש לחזק את ילדי הת"ת בענין זה של צער בעלי חיים, סיפר להם את המעשה המובא ב'טובך יביעו' (חלק שני, עמוד שני"ג) אודות האברך שלא נפקד בילדים, והיה בא מדי כמה ימים אל מרן הגר"ח קניבסקי, שיברכנו בזרע של קיימא. יום אחד הגיע האברך לביתו של הגאון, ובישר בשמחה שאשתו ילדה בן זכר, וסיפר כיצד אירע הדבר. חבריו הראו לו מה שמובא בספר 'חרדים', אודות האר"י הקדוש שהגיע פעם לבית אחד וכיבדו בעל הבית במאוד, וטרח והגיש לפניו כל מיני מטעמים. כשעזב האר"י את הבית, שאל את בעה"ב במה יוכל לשלם לו על טרחותיו המרובות שטרח למענו, וביקש האיש מהאר"י שיברכנו בזרע של קיימא. אמר לו האר"י, שהטעם שאין לו ילדים הוא מפני שציער עופות ותרנגולים שהגיעו לביתו, וכשיתקן הדבר - יתברך בבנים, וכן הווה. כששמע האברך את כל זה, נזכר שגירש בזמנו את היונים שהתאספו במרפסת ביתו. הוא החליט לתקן את הדבר, ומיד לאחר מכן נתברך בבן זכר. עד כאן

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

באיזה אופן מברכים ברכת 'אשר נתן ריח טוב בפירות'?

ויברך על האכילה, ויטעם מעט, ולאחר מכן יברך על הריח. ויש אומרים, שאין לברך על ריח הפרי אלא כאשר נוטלו בידו על מנת להריחו בלבד. ויש אומרים, שהואיל ועיקר ייעודו של הפרי לאכילה, אינו נחשב כעומד לריח אלא כאשר מייחד את הפרי להרחה עד לאכילתו, ורק באופן זה ניתן לברך על ריחו.

[שו"ע רטז, ב, משנ"ב י, שעה"צ ז, וביה"ל ד"ה א, וד"ה ולא; בו"מ דרשו, 19]

פרי מאכל שריחו טוב וחזק - לדעת השולחן ערוך והמשנה ברורה, אם נוטלו בידו על מנת להריחו, מברך "אשר נתן ריח טוב בפירות"; ואף אם כוונתו גם לאכול את הפרי באותה שעה, או לאחר שיהנה מריחו זמן מה. וכאשר כוונתו להריחו ולאכול באותה שעה - יברך תחילה על הריח, משום שהנאת הריח באה אליו לפני הנאת האכילה; ויש שכתבו, שיכוון שלא להנות מהריח,

אילו תבלינים ראוי שלא להריח בכוונה תחילה?

מריחו, משום שהוא מיועד בעיקרו לאכילה ולא להרחה. ותבלינים שאין רגילות להריחם, ועשויים לתיבול בלבד, כגון פלפל שחור וזנגוויל, ונוטלם בידו על מנת להריחם - נחלקו הפוסקים אם יש לברך על ריחם, ולכן ראוי שלא להריחם בכוונה תחילה, כדי שלא להיכנס לספק חיוב ברכה.

[ביה"ל רטז, ב, ד"ה כשנטלו; בו"מ דרשו, 14 ו-18]

הנכנס לחנות של בשמים וכדומה, ולא נטל את הבשמים בידו, וריחם החזק מגיע לאפו - לדעת פוסקים רבים, מאחר והבשמים מיועדים להרחה, צריך לברך עליהם גם אם אינו מתכוון להנות מריחם. ויש חולקים. ופרי מאכל שריחו טוב, ולא נוטלו בידו, אלא מונח לפניו - אינו מברך על ריחו אף אם חפץ ומתכוון להנות

המברך 'שהכל' על בשמים - האם יצא ידי חובה?

מעיקר הדין; ורבים נוהגים להשתמש ב'צפורן' שברכתה [לדעת אחרונים רבים, ובזמננו - יתכן שלכל הדעות] "מיני בשמים". ומי שטעה ובירך "שהכל נהיה בדברו" במקום ברכת הריח - נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובה.

[שו"ע רטז, ב, ומשנ"ב יב, יג ורטז; בו"מ דרשו, 15-16]

כפי שלמדנו, בברכת "בורא מיני בשמים" יוצאים ידי חובה בדיעבד על כל סוגי הריחות. ובמוצאי שבת, נהגו לברך לכתחילה "מיני בשמים" על כל סוגי הבשמים, משום שהמון העם אינם בקיאים בהבדלים שבין מיני הבשמים, ועלולים לטעות ולברך ברכה שאינה מועילה אף בדיעבד. אולם, לכתחילה רצוי להשתמש בבשמים שברכתם "מיני בשמים", כדי לברך את הברכה הראויה

* על הריח אין מברכים אלא ברכה ראשונה, ולא ברכה אחרונה, משום שאין זו הנאה חשובה כאכילה ושתייה, אלא הנאה מועטת.
 * על עצי בשמים, מברכים "בורא עצי בשמים"; על עשבי בשמים - "בורא עשבי בשמים"; ועל בשמים שאינם גידולי קרקע - "בורא מיני בשמים".
 * מאכל האסור באכילה ויש לו ריח טוב - מעיקר הדין מותר להריחו, אך למעשה אין להריחו, משום שדרכו של הריח לעורר במריח תאוה למאכל, והוא עלול להכשל באכילה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ניתן לבלוע שיירי מאכל שבפה ללא ברכה?

ועל שיירי מאכל שנותרים בפה לאחר ברכה אחרונה, אין צורך לברך שנית, אם משום שיש לסמוך על דעת המקלים הנ"ל, [שהברכה האחרונה אינה מהווה הפסק מוחלט לברכה הראשונה], ואם משום שאין לבליעת שיירים אלו חשיבות של אכילה לענין ברכה.

[ביה"ל קצ, ב, ד"ה יברך; בו"מ דרשו, 9]

מי שטעה ובירך ברכה אחרונה על מאכל, כאשר היה בדעתו להמשיך באכילתו - וכגון שטעה וסבר שמסיבה הלכתית כלשהי עליו לברך באמצע אכילתו - נחלקו הפוסקים אם צריך לברך ברכה ראשונה לפני המשך אכילתו. ואם בירך ברכה אחרונה מחמת שטעה וסבר שסיים לאכול את כל מה שהיה בדעתו לאכול, וגילה כי לא סיים, וחפץ להמשיך לאכול - לכל הדעות עליו לברך לפני המשך אכילתו.

קו השיעורים של 'דרשו'

***4992**

077-2222666

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע

את דברי ה'...

הדף היומי תלמוד בבלי

<p>הרב מאיר שפירא שליט"א עברית - שיטור מורחב מלחמה 2015</p>	<p>הרב אפרים סגל שליט"א עברית - אידיש מלחמה 2015</p>
<p>הרב אברהם פוקס שליט"א דקנה מחוקקה על הדף היומי מלחמה 2015</p>	<p>הרב אליהו אונגשיין שליט"א עברית - פיעור מקוצר מלחמה 2015</p>

הדף היומי בהלכה

<p>רבי מרדכי שלמה פרינד שליט"א אידיש מלחמה 2015</p>	<p>רבי אריה זילברשטיין שליט"א עברית - שיטור מקוצר+מורחב מלחמה 2015</p>
<p>הרב עדיאל אלון שליט"א שאלות והתשובות בדף היומי בהלכה מלחמה 2015</p>	<p>רבי אפרים סגל שליט"א עברית-אידיש מלחמה 2015</p>

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

<p>הרב שמואל בקר שליט"א עברית מלחמה 2015</p>	<p>הרב אליהו אונגשיין שליט"א עברית מלחמה 2015</p>
<p>הרב עמרם בינעט שליט"א אידיש מלחמה 2015</p>	

עמוד היומי תלמוד בבלי

<p>הרב מנחם דרימן שליט"א עברית מלחמה 2015</p>	<p>רבי אריה זילברשטיין שליט"א עברית מלחמה 2015</p>
<p>הרב עמרם בינעט שליט"א אידיש מלחמה 2015</p>	<p>רבי דוד הופשטער שליט"א אנגלית מלחמה 2015</p>
<p>הרב ירמיהו לעסין שליט"א אנגלית מלחמה 2015</p>	<p>רבי מאיר ערנא שליט"א עברית מלחמה 2015</p>
<p>הרב שלמה טרוט שליט"א עברית מלחמה 2015</p>	<p>הרב דוד בוק שליט"א עברית עם "ביאורי מחשבות" על דברי חכמים מלחמה 2015</p>
<p>הרב עובדיה טלנב שליט"א עברית מלחמה 2015</p>	<p>הרב אליהו סגל שליט"א מלחמה 2015</p>

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה